

ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΔΡΙΑΣ

Ἡ Ὑδρία πρωτοβγήκε τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1973, ἐπειδὴ εἶχε φοιτήσει ὁ καιρὸς της. Εἶχαν προηγηθεῖ (10 χρόνια περίπου) τὰ τρία τεύχη τοῦ «Ὀστρακοῦ» (πὺλ βγάλαμε στὴν Πάτρα μὲ τὸν Ἀντρέα Μπελεζίνη) καὶ μερὶ καὶ διβλία πὺλ ἔδειξαν πὺς στὴν Πάτρα ὁ πῆρχε δουλειὰ νὰ γίνε.

Ἐκείνη ἡ δουλειὰ ἔγινε. Βγήκαν γύρω στὰ 30 διβλία, ποίηση κυρίως, καὶ ἡ Ὑδρία ἔχει παρουσιάσει ὡς τὰ τώρα πολλὰ πράγματα στὰ 17 τεύχη της, πὺλ ἔδειξαν σίγουρα τί ἤθελε καὶ πὺς ἔκανε αὐτὸ πὺλ ἤθελε. Ἡ ἐκτίμησή τοῦ ἔργου της μπορεῖ νὰ γίνει μὲ τὴ μελέτη τῶν τευχῶν της.

Σ' αὐτὸ λοιπὸν τὸ τεύχος 18, μετὰ τόσο ἀγῶνα της στὴν Πάτρα πικρῶν χρόνων καὶ μετὰ ἀπὸ ὀδύνες μας προσωπικές, σήμερα πὺλ ἀκόμη ζεῖ ἡ Ὑδρία μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια, νομίζουμε πὺς μπορεῖ, ἀναφερόμενη στὴν πραγματικότητα τῶν τευχῶν της τριῶν τέτοιων χρόνων, νὰ θυμίσει τὴ θέση της καὶ νὰ προτείνει ὑπεύθυνα καὶ ἀποφασιστικά τὴ στρόφι πρὸς αὐτὴ της τὴ θέσι, τῆς μελέτης τῶν ὅλων ἐλληνικῶν μέσα ἀπ' τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι καὶ μὲ δάσκαλο τὸ Σολωμὸ: τὸ τεύχος Σολωμοῦ (16) ἔδειξε πανηγυρικά πὺς γενικά σήμερα ὁ Σολωμὸς στέκεται ψηλά, μόνος καὶ ὀδηγός. Οἱ προτάσεις γιὰ τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι προχωρᾶνε τὴ σπουδὴ του. Πολλὰ κείμενα παρουσιασμένα τὴ βοηθᾶνε. Ἐχουν γραφτεῖ μελέτες καὶ ἔχουν γίνει ποιητὲς πὺλ θαῖνουν ἀπ' τὰ ἐλληνικά μας, πατρινοὶ ποιητὲς. Καὶ κάθε τεύχος τῆς Ὑδρίας ἔρχεται φυσικά ἐτὰ ἀπὸ τ' ἄλλα, ὡστε καὶ μόνον του νὰ μιᾶει καθαρά.

Ἰσπερ λοιπὸν ἡ Ὑδρία νὰ πει τώρα τὸ λόγον μὲ τὴν ἀξίωση νὰ λογαριαστέ: Ἡ νέα Ἑλλάδα πρέπει νὰ γεῖ ἀπ' τὴν πραγματικὴ Ἑλλάδα καὶ ἡ τέχνη, ἡ ποίηση, ἡ γλώσσα πρέπει νὰ εἶναι ἐλληνική: χωρίς ἐλληνικά, γλώσσα, ποίηση, τέχνη, Ἑλλάδα δὲ γίνεται. Ποιὰ εἶναι τὰ ἐλληνικά, ἡ Ὑδρία τὸ δείχνει σταθερά κοιτάζοντας ἀπ' τὸν Ὀμηρὸ καὶ τὰ κείμενα τῶν λαῶν τοῦ κόσμου, ὡς τοὺς πρωτόγονους καὶ τὰ παιδιά καὶ τὴν πραγματικότητα τοῦ χωριάτη. Ἔτσι, βλέπει ἡ Ὑδρία καὶ τὰ σύγχρονα καὶ ἔχει πολλὰ (καὶ ἀρκετὰ ἀπ' αὐτὰ πρῶτα) παρουσιάσει. Ἀν στρέφεται λοιπὸν στὸ χτές, κοιτάει τὸ σήμερα, τὸ ἀληθινὸ ὅπως σήμερα, μέσα στὸν κόσμο καὶ στὴν Ἑλλάδα τοῦ κόσμου. Θὰ ἦταν χοντρὸ λάθος νὰ θεωρηθεῖ ρομαντικὴ ἡ Ὑδρία. Τὸ ἔργο της, τὰ διβλία της καὶ τὰ Ὀστρακα μιλᾶνε πολὺ εὐγλωττα, ἐπιζήνουμε. Οἶτε νὰ τοποθετεῖται στὴν «ἐλαρχία» ἡ Ὑδρία, γιατί ὁ λόγος της δὲν εἶναι «ἐλαρχικός» — οἶτε τὰ ποιητικά της διβλία. Ζητάει λοιπὸν ἡ Ὑδρία γλώσσα ἐλληνική, πραγματι-

κὴ ἐλληνικὴ τοῦ σήμερα πὺλ ζοῦμε ἀλλὰ μ' ὅλη τὴ ζωὴ πὺλ γιὰ μᾶς ζεῖται ἐλληνικά καὶ ἔτσι ἀνθρώπινα — καὶ ἀνθρώπινα. Τέτοια γλώσσα βρίσκει στὸ δημοτικὸ τραγοῦδι καὶ στὰ δικὰ του. Κι ὅχι στὸ λαογραφικὸ δημοτικὸ τραγοῦδι: στὸ δημοτικὸ τραγοῦδι τῆς Ὑδρίας, τῶν Ἑλλήνων πὺλ πιστεύει καὶ σέβεται ἡ Ὑδρία. Αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες εἶναι σημερινοὶ, παιδιά τῶν πατέρων τους καὶ πατέρες τῶν παιδιῶν τους.

ΕΝΑ ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Μὲ ρώτησαν κάποτε, περισπούδαστα, πὺς βλέπω ἐγὼ τὰ σημερινὰ μουσικά στερεόματα.

Ἡ ἀπάντησή μου ἦταν: (ἔλες καὶ δὲν ἀκούσα τὴν ἐρώτησι): Εἴμαστε Ἕλληνες καὶ πάρα πολλοὶ ἀπὸ μᾶς δὲν ξέρουν ἐλληνικὴ μουσική. Θέλει νὰ πὺς πὺς ἔκείνο πὺλ εἶναι οὐσιαστικὸ, εἶναι ἡ ἀληθινὴ προσφορά καὶ ἀπόδοσι στὴν τέχνη καὶ συγκεκριμένα, τῆς μουσικῆς. Πὺς μπορῶ ν' ἀπαντήσω γιὰ τὰ «μουσικά στερεόματα», διὰν αὐτὰ, τέλος πάντων, προδίδονται καὶ ἀρχίζουν νὰ τρίζουν ἐπικίνδυνα; Καὶ πὺς μπορῶ νὰ περιβλέψω τὴν ἀρχὴ μᾶς πολὺ παλιὰς μουσικῆς παραδόσῆς μας: καὶ ἐννοῶ βασικά, τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι, τοὺς Ψαλμοὺς, τὴ Νεζαντινὴ μουσική, γενικώτερα. Δὲν φτάνει, νομίζω, πὺς χειροκροτήσαμε κανὰ δυὸ - τριεῖς καλὸς μεγάλους μουσικούς - δάσκαλους καὶ κανὰ - δυὸ κατὰ.

Γιὰτὶ αὐτοὺς πὺλ ἀσχολοῦμαστε μὲ τὴν τέχνη γενικά, εἴτε ἐπαγγελματικά, εἴτε ἐρασιτεχνικά, θὰ πρέπει νὰ μᾶς κυριαρχεῖ μιὰ ἀγωνία βασική, θάλαγα, γιὰ τὸ πρωταρχικότερο στοιχεῖο πὺλ φτιάχνει ὅλη τὴν τέχνη: τὴν Ἀρχή καὶ ἀπὸ καὶ ἔκτανωτας κανεὶς προχωρεῖ εὐλαχρινὰ καὶ συνεπείστερα.

Τέλος δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸ τὸ πράγμα. Καὶ ἡ μελέτη α.χ. μουσικολογικά, στοῦ τόπου μας τὰ πράγματα, εἶναι καὶ θὰ πρέπει νάνα, νομίζω, τὸ πρῶτο δῆμα γιὰ τὴ συνέχεια πὺλ συγγενεῖ ἀλλὰ καὶ διδάσκει.

Σωτήρης Σακελλαρόπουλος

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ

✱ Χρήστου Βασιλίδη: Ἡ ἀθέατος ὄψις

Μὲ χαρὰ σημειώνουμε τὴν ἐκδοσὴ τῆς συλλογῆς τοῦ Χρήστου Βασιλίδη «Ἡ ἀθέατος ὄψις» στὴν Πάτρα. Γνωστὸς στὴν «Ὑδρία» καὶ στοὺς ἀναγνώστες της ὁ Χρ. Βασιλίδης, θὰ διαβαστεῖ τώρα πὺς σωστά, ἔστω καὶ ἀπ' τὸν περιορισμένο κύκλο στὸν ὁποῖο προορίσε τὴν πολυγραφημένη (ὅμως ἡρσιτισμένη) ἐκδοσὴ του.

Ἡ «Ἀθέατος ὄψις», καὶ μὲ τὸν τίτλο της

μιλώντας, δίνει μιὰ ποίηση εὐγενική, σεμνή, καθόλου ήχηρή ὄχι ὅμως ὑποτονική. Ἡ καθαρόλογη διάθεσή της, ὄχι σίγουρα βυζαντινίζουσα ἀλλὰ μάλλον ἀποτέλεσμα μιᾶς φίλτραρισμένης προσωπικῆς παιδείας, πείθει μὲ τὴν εἰλικρινειὰ της. Κι αὐτὸ χαϊρόμαστε κυρίως, πὼς μπορεί νὰ εἶναι κανεὶς στὴν Πάτρα καινούργιος ποιητῆς στὴν ὀριμότητά του, χωρὶς αὐτὸ τελικὰ νὰ ἔχει κάποια ἰδιαίτερη σημασία. Καὶ δὲν ἐννοοῦμε βέβαια καμιά «ἐπαρχιακὴ Πάτρα», ὅπως ἐνασμενίζονται νὰ λένε ἢ νὰ σκέφτονται ἀκόμη καὶ οἱ νεαροὶ ποιητικοὶ βλαστοὶ οἱ βολεμένοι σὲ βολικούς χώρους.

Χαιρετᾶμε λοιπὸν σὰν κάτι γνήσιο τὴν «Ἀθέατον ὄψιν» κι εὐχόμαστε καὶ στὰ δικά τους σ' ἄλλους τέτοιους Πατρινοὺς, ποὺ εἴμαστε βέβαιοι πὼς ὑπάρχουν (μερικοὺς τοὺς ξέρουμε). Τὶ λὲς γι' αὐτό, Ἀγγελε Φώτιε Πασχάλη;

Σ. Λ. Σκαρτσῆς

★ Μαίρης Παπαγιαννοπούλου: "Ἀν μπορούσαμε..."

Διαβάζοντας τὴν καινούργια ποιητικὴ συλλογὴ τῆς Κας Μαίρης Παπαγιαννοπούλου: «Ἀν μπορούσαμε...», νοιώθεις νὰ κυλάει μέσα στοὺς στίχους της ἡ ζωὴ μ' ὅλη τὴν ἀγωνία της. Ὅμως, νομίζω, ὅτι ἡ ποιητριά

δὲν προχωράει πρὸ πέρα' νὰ κάνει τούτη τὴν ἀγωνία ποίηση ἀληθινή, νὰ μιλήσει μὲ πρὸ ἀπλή καὶ πρὸ γερὴ γλώσσα, ἔτσι ποὺ νὰ κοῦνεται καθαρὰ ἡ μιλιὰ τῆς Μούσας καὶ νὰ μὴν πνίγεται στὶς πλατειεῖς λέξεις καὶ στὶς ὄχι καὶ πολὺ δουλεμένες φράσεις.

Παραθέτουμε τὸ ποίημα «Ἀπόδραση», ἀπὸ τὰ πρὸ πετυχημένα.

Αὐτὸς εἶν' ὁ δρόμος μου, ἓνα μονοπάτι νοερὸ περισυλλογῆς κι ἀπομόνωσης, μακρι' ἀπ' τῆς ζωῆς τὴν πολυθρόνη λεωφόρο, ἐκεῖ ποὺ τὸ πνεῦμα κινεῖται ἐλεύθερο, σ' ἓνα ἀπεριόριστο καὶ ἀτέρμονο χώρο.

Αὐτὴ 'ναί ἡ ζωὴ μου, μ' ἀπελπισμένη ἀπόδραση ἀπ' τὴ θεὰ ἐνδὸς τραγικοῦ κι ἀποτρόπαιου κόσμου.

Κ' ἐκεῖ μέσα στὸ καταφύγιο τοῦ εἶναι μου, βρῖσκει τὴ λύτρωση ὁ δραπέτης ἐαυτός μου.

Διονύσης Καρατζᾶς

★ Ὁ Φοῖβος Δέλφης μᾶς ἀναγγέλλει πὼς ἐτοιμάζει μὲ τὸν Φελλίτσε Μαστρογιάννι μιὰ Ἀνθολογία 40 περίπου τωρινῶν Ἑλλήνων ποιητῶν στὰ ἱταλικά, ποὺ θὰ προλογίσει ὁ σημαντικὸς ἱταλὸς κριτικὸς Τζιόρτζιο Μπάριμπερι Σκουαρόττι.

Μαρία Μητροπούλου

